

(המשך עממוד 845)

חוקינו האוויליים — דוחקים אותם לפשע ולשוליות חברתית. את המשאבים הכספיים שנחסוך, נוכל להשקיע במטרות אחרות: בחינוך ובשיקום.

ישראל מובילה

הפרופ' רפאל משולם, מהאוניברסיטה העברית בירושלים, והפרופ' יחיאל גאון, ממכון וייצמן, היו הראשונים בעולם שהציגו, ב-1964, לבורד ולהול את החומר הפיזיקלי בחשיש. השניים פירסמו את המאמר המדעי שלהם על החומר הפעיל TETRA HYDRO CANNABINOL (בקיצור: THC) בכתביהעת המדעי 'נורג' אוף דה אמריקן כמיקל סוסייטי.

הפרופ' משולם נחשב כאחד המדענים המובילים בתחום חקר החומר הפעיל בחשיש ובהשפעתו. פנינו אליהו וביקשנו ללמוד ממנו מהם הנוקמים שבשימוש בחשיש.

הפרופ' משולם, מאז שפירסמו את המאמר על בירור הווייתו THC התפרסמו 11 אלף עבודות על החומר הזה. זהו החומר שרם לכל ההשפעות של החשיש או המריחואנה. מהמריחואנה, למרות שיש צימחי מריחואנה בעלי ריכוז גבוה, תלוי בכמות השחף.

לחומר הפעיל יש השפעות על המסתמי שים. שינויים בהרשעות, בתחושות ובמחשבות. יש הרגשה של הנאה, תלוי במצב חברתי.

לחומר הפעיל ייתכנו מיספר תופעות שליליות בטווח הקצר: נגלל השינויים בתחושות ומבטחנות, האדם איננו מסוגל להפעיל וכחשנות עדין. כך למשל, יורדת יכולתו בנהיגה. זה נכון גם לגבי אלכוהול.

החומר הפעיל גם משפיע על היכרון לטווח הקצר. אם מישהו עישה הרבה, לפעמים הוא שוכח בסוף המיפוש מה הוא אמר בתחילתו. זו השפעה שטובת חן כמה שחלה. עוד תופעה לטווח קצר היא ריפיון מסויים של השרירים.

תופעה נוספת: התיפקוד המיני יורד, כמו באלכוהול. גם כאן יש תופעה של הגברת הרצון והקטנת היכולת. בהתחלה, זה יכול למשל להביא לפחות עיכובים, אולם מצד שני, האדם רוצה לישון אחרי זמן מה. החשיש מרדים אחרי כמה זמן.

לחילולילב מומלץ שלא להשתמש בחשיש ובמריחואנה, משום שהשימוש בהם גורם לדופק מהיר (טאכיקרדיה), בהתחלה, זה ברירות. אצל סכיזופרניה החומר הפעיל יכול להביא לתופעות סכיזופרניות.

כשמדובר על ההשפעות של החומר הפיזיקלי לטווח ארוך, יש ויכוח בין המדענים. ויכוח אחד הוא בשאלה האם יש לזה השפעה על העובר. יש הטוענים שכן, ויש הטוענים שלא. קשה מאוד לדעת באיזה מידה יש לחומר הפעיל השפעה על בני-אדם. אם יש לחומר הפעיל השפעה, כנראה שמדובר באי-חזק, שבו העובר יורד קטן ואולי יש גם שינויים בהתפתחות.

תחום אחד שבו ניתן להצביע על השפעה לטווח ארוך, הוא על ההורמון הויכרי טסטוסטרון, בטווח הקצר, יש ירידה בריכוז הויכרי טסטוסטרון. אם בחור בשלבי גרילה לוקח חשיש פעמיים ביום, במשך תקופה ארוכה, יש סכנה שהרמה הוול הוגמן תהיה נמוכה. אותו ההורמון גורם גם לגדילה, ולכן יש חשש שהגדילה שלו תיפגע.

האם החשיש הם סם ממכר? יש התמכרות, אבל ברמה מאוד נמוכה. כדאדם יכול להינתק מזה ללא מילחמות גדולות. כשמים הקשים, זה מאוד מסובך בסדרהכל, אנשים מפסיקים עם זה. בארצות הברית, לפי הסקרים, כ-50 אחוז מהצעירים השתמשו במריחואנה, אבל פסקו. בגיל 25 יורד השימוש בהמשך 10 אחוז ובגיל 30 5 אחוז.

האקדמיה לרפואה בארצות-הברית מינתה לפני שש שנים ועדה בראשותם של חתן פרס

בורות

למרות שכמעט כל ילד יודע שהחשיש אינו גורם להתמכרות כמו הסמים הקשים, מפלאת ממש לגלות שהידיעה הפשוטה הזו לא הגיעה לאנשים האמונים על הטיפול בנושא. כך, למשל, בישיבת ועדת הכנסת למילחמה בסמים הופיע תא"ל (מיל) בני ארד, מנכ"ל הרשות למילחמה בסמים, שאמר כך, לא פחות ולא יותר: "לפי הערכות של מישטרת ישראל אנו מדברים על טונה וחצי של הרואין בשנת 1988... ועל כרבע טון קוקאין אותו שוק. אני לא מזכיר את הכמות העצומה של חשיש, שהוא סם פחות נזקק, אם כי לא פחות ממכר, ואולי גם צריך נור או דלת להתמכרות יותר קשה". בורות מרשימה נילה גם ח"כ עמיר פרץ. בישיבת הוועדה מה-31 במאי '89 הופיעו לפניו בני-נוער, שאחד מהם סיפר: "יש לי חבר בכיתה ש' משתמש בסמים". פרץ מיהר לשאול: "מניין יש לו כסף? יש סיכוי שהוא מחדר יפרוץ בית, כדי להשיג את זה?"

נובל לרפואה, הפרופ' קונרד בלוך מהארד, ווארד, ושל עורך העיתון הרפואי ניו אינגלנד אוף מדיסין. הוועדה כתבה דוח מפורט של כמה מאות עמודים, שבו נותחו השפעות של החומר הפעיל על מערכות שונות בגוף. מטעם תבר שיש השפעות כאלה או אחרות על המערכות, אבל אם מפסיקים לעשן, רובן נעלמות.

שימוש בחשיש או במריחואנה גורר לשימוש בסמים קשים? אין שום קשר פיזיולוגי או ביוכימי בין סמים רכים לקשים. הקשר, אם קיים, הוא חברתי.

איזה חומר מזיק יותר: אלכוהול או חשיש? תלוי בכמות האלכוהול. אלכוהול בכמויות קטנות איננו מזיק. זהו סם חברתי מקובל. לחצי כוס יין טוב ביום אין כל נזק. אבל אם האדם מכור לאלכוהול, הבעיה חמורה ביד, תר, בהרבה יותר מחשיש. חשיש זה בהחלט לא משהו הרסני. ההתמכרות לאלכוהול היא אחת ההתמכרויות הכי קשות שיש. הנוקמים הרפואיים מאלכוהול הם עצומים: הרס של מערכת-העצבים ותמותת תאים בככר (ציר חיוס). בדרך-כלל האלכוהוליסטים מתים מצירחיות. בצרפת, כומן מילחמת-העולם השנייה, לא היה מספיק אלכוהול, ומיספר המתים מנוקי כבר ירד כ-50 אחוז.

שליטא: סמים חופשיים

בני שליטא גם הוא בער לגיליוציה. הוא אומר:

"בזמנו הצעתי הצעה לא-שיגרתי למיל-חמה בנגע הסמים. בעיקרון אמרתי שאני מקבל את התפיסה ששימוש בסמים הוא מזיק ומיותר. השאלה רק איך נאבקים נגד זה. המילחמה היום היא חסרת-טעם, דון קישוט שנלחם נגד הרוד. כל הגלחה מישטרית יכולה רק להעלות את מחיר הסם בשוק. אמרתי שהאויב האמיתי הם הסוחרים, וצריך להכות אותם בכיס. השיטה — להביא את הסם במחיר זול מאוד למשתמשים. לפתח תחנות מיוחדות שבו הסם יחולק, תוך רישום מרוקק. השיטה הזו תביא לדעיכת הפחתה משמעותית ביותר של הפשע, כי הנרקומנים יוכלו לקבל את הסם בלי הצורך לשרוד ולגנוב כדי להשיג כסף.

ישנתי בכל מיני ועדות מיקצועיות, שחשבו שאני אסוף-טבע כמה שאני אומר. העמדה שלי היתה שאם היום היו ממציאים את הסיגריה, היו אוסרים גם את העישון, כי יש לגביה פסיכוזה עצומה.

לדעתי, צריך להתייחס לחשיש ולמריחואנה בצורה הרבה יותר קלה, גם מפני שלא מתמכרים לזה. אנוחנו יכולים ללמוד בעניין הזה משהו מארצות-הברית. בתקופת היובש של האלכוהול, רצחו אנשים ברחובות. כש עשו את זה חוקי, לכל המאפיות האלה לא היתה תעסוקה. לדעתי, דווקא מפני שיש איסור על השימוש בסמים קלים, כמו חשיש ומריחואנה, זה מושך את הנוער. זה מימוש האימרה: מים גבובים ימתקו.

"הייתי היחיד בכנסת שדיבר ברוח זאת. ברור לי שכל המילחמה הקיימת כיום היא פשטנית-רגל. ניסיתי להגיש הצעת-חוק פרטית בעניין זה, אבל הסיעה לא אישרה לי, מפני שכולם שמרנים. ככה הם נולדו וככה הם חונכו — שצריך לקבל את הנוסחות הדי שנות. לא היו חסרונות בכנסת, רק הרבה אחד היה לי שלא היה לאף אחד — היה לי אומץ-לב. אם תיקח את כל האומץ של כל הח"כים ביחד, לא תמלא רבע כוס. אף אחד מהם אין לו ביצים לקום ולעשות. כל אחד מהם מסתכל כראי, ובורק כיצד זה ישמיע על התרמית שלו."

עלייה ב-30%

מזכיר הממשלה, אליקים רובינשטיין, הוא יו"ר מועצת הרשות-למילחמה-בסמים. באחד מדרויו, ועדת-הכנסת למילחמה בנגע הסמים, הסביר במישפטים אחדים את תפקודי הרשות: "הרשות, שקמה על-יפי חוק, היא פרי ניסיון שנצבר במשך שנים, שממנו נלמד שיש צורך בגוף קטן, לא יזרני במבוגר. למד יצירת עוד מיפצת ביורוקרטית, אלא גוף קטן, גרעיני, שיהווה גוף לתיאום ולדחיקת

מחירון העולם הזה לסמים:

מישטרת-ישראל מוכנה למסור לפירסום רק את המחירים הסיטוניים נאיים של הסמים. לדבריו של תת-ניצב רפי פלד, ראש מחלקת-המזון דיעון במישטרת-ישראל, המחירים הקיימנענאיים נשמרים בסוד משום שהם מגיעים באמצעות מקורות חסויים.

סגן-ניצב יהודה לב, ראש מדור הסמים במטה הארצי, מסר את המיחירים הסיטונאיים. קילו חשיש עלה בינואר השנה כ-1000 דולר בממוצע לסיטונאי. בספטמבר ירד המחיר הממוצע ל-925 דולר לקילו.

הרואין נמכר בינואר במחיר של כ-80 אלף דולר לקילו סיטונאי. בספטמבר ירד המחיר (אולי כתוצאה מההיצע הגדול) ל-55 אלף דולר.

מחיר הקוקאין לסיטונאי בינואר היה 125 אלף דולר לקילו. בספטמבר ירד המחיר ל-85 אלף דולר.

מקורות מהימנים, לא מישטר-תיים, נודע לנו שמחיר החשיש לצריכתן (המחיר הקיימנענאיי) נשאר קבוע מזה זמן רב, והוא עומד על 18 דולר לאצבע חשיש (בין 3 ל-5 גרם). מדי פעם, לפעמים בגולל בעיות בלבנון ולפעמים בגולל פעילות מישטרית מוגברת, נוצר בשוק מחסור זמני, והמחירים יכולים להאמיר עד פי שניים.

מאותם מקורות נמסר גם כי בתקופה האחרונה קיים מחסור בחשיש.

מנת הרואין בשוק הקיימנענאיי עלה כ-30 דולר, וכך גם מחירו של הקוקאין.

הנושא בממשלה ומחוצה לה.

"היערים המרכזיים לתקופה הראשונה הם בשלושה תחומים, ואולי ארבעה. התחום הראשון הוא מניעה וחינוך. הנושא של חינוך למניעה משימוש בסמים בכתבי-הספר נחשב היום בעולם המערבי כפיתרון הוול והיעיל ביותר כדי למנוע נפילה ברשת הסם. פירוש הדבר, מי שכבר נפל ונעשה נרקומן, זו משימה קשה לחלץ אותו. היא אפשרית במיקרים מסויימים ובלתי-אפשרית במיקרים אחרים. היום רק אחוז קטן מאוד מהכיתות בכתבי-הספר מקבל הכשרה בנושא זה, מטעמים של היעדר, ראשית, כוח-אדם ושנית, תקציב לשעות. זו משימה אחת.

המשימה השנייה היא בתחום הטיפול והשיקום. מישרה-העבודת-היהודית והמישרד הבריאות, ששניהם מיוצגים כאן, עוסקים בזה במשך שנים. הרברים האלה מתקדמים, אבל קצבן איטי, בעיקר בגלל שני מיכשולים: משאבים ובעיות קהילתיות. אתן דוגמה: צריך להקים קהילה טיפולית ראשונה בארץ באזור היריחוהרה, ולשם כך היה צריך להשיג אישור מרשות מקומית להכניס לתחומה מר סד כזה. זו שלשעצמה פעולה של לובי ושל שיכנוע שחבריה-הכנסת וראי יכולים לעזור בה.

התחום הנוסף הוא הכשרת כוח-אדם, שגם אנוחנו מנסים לפעול. המצב בעניין זה חמור. יש עכשיו עידן של נכונות ממשלתית מסויימת. אני אומר מסויימת, מפני שהממי שלה אומנם פועלת על-ידי הקמת הרשות אבל עדיין לא הגענו למשאבים הנחוצים לקדם את הנושא. איננו רוצה להשתמש בסיסמות שהושמעו באחרונה, ולומר כי בנפי שנו הדבר. אבל זה בהחלט נושא חשוב ומרכזי, וכפי שצינתי, רק מי שמסתובב בשטח יכול לראות עד כמה הוא מחלחל וחודר פנימה."

תא"ל (מיל) בני ארד, מנכ"ל הרשות-למילחמה-בסמים, הוסיף:

מה שמדאיג אותנו במיוחד הם לא המיסי פרים, אלא הגידול ומגמת הגידול של התור פעה הזאת בשנים האחרונות. אם המישרה טוענת על הכפלת כמות ההיצע מרי שנה בתמש השנים האחרונות, אנתנו נעט עם מבחינת הביקושים, משמע מבקשיהם ומבקשי הטיפול, יש למעשה, עלייה של בין 30% ויותר לשנה. אני אומר יותר מ-30%, מפני שאנתנו רוצים להיות והיירים. אין לנו סקרים. רק עכשיו, בראשונה מאז 1982, נעשה ניסיון לעשות סקר שימוש, ורק בעוד חצי שנה נוכל לדעת קצת יותר במדוייק לגבי מה שקורה בצד ה"צרכנים".

מבחינת ההיצע, לפי הערכות של מיסי טרת ישראל, אנתנו מדברים על טונה וחצי של הרואין שהסתובב בשוק הישראלי בשנת 1988 לצריכה פנימית, ועל כרבע טון קוקאין לאותו שוק.

"אני רוצה לציין שמקילו הרואין אפשר להכין 25 אלף מנות. מדובר בכמות ארידה של טונה ושלושת רבעי טונה הרואין וקוקאין לשנה. מאחר שיש בזה גידול מתמדי, אנתנו חוששים ממה שיהיה בשנת 1990.

אתן עוד כמה מיספרים. אנתנו חושבים שעלות השוק הזה, במחיר רחוב, הוא 2.5 ויותר מיליארד דולר. ליבואן זה ודאי עולה פחות ולסיטונאי הגדול זה ודאי עולה פחות. ביטוח, תשלומי הבהטת-הכנסה, מבחינת אישפויים שלא קשורים בתופעה עצמה, אלא בתופעות הנלוות לה — אנתנו מדברים על כמה מיליארדי שקלים בשנה, שהם עלות מדינה."